

***POGRANIČNA STRUČNA RADIONICA –
Socijalna aktivacija
Varaždin, 19. 02. 2020.***

Socijalna isključenost – nezaposlenost – mentalno zdravlje

Mirjana Vincek-Škvorc,
prof.psih.

Socijalna isključenost

- „kišobranski pojam”
- najčešće povezana sa siromaštvom, nezaposlenošću, nejednakošću

Who are the most socially excluded groups?

People in a situation of poverty
This is the case for 614,000 people in Greater Montreal.

People in a situation of homelessness
This situation affects over 3,000 people, a number that doesn't include the invisible homeless.

People from LGBTQ+ communities
An estimated 20% to 40% of young people in a situation of homelessness belong to this group.

People with disabilities
Out of the 42,000 discrimination complaints received in Canada over a five-year period, almost half were related to a disability.

Senior women living alone
In some Greater Montreal neighbourhoods, more than one in two senior women faces this reality.

People living with a mental health problem
One in five people in Quebec will suffer from a mental illness in their lifetime.

Recent immigrants
In Quebec, the unemployment rate for this group is two times higher than that of non-immigrants.

Visible minorities
In Canada, 20% have suffered discrimination in the past five years.

Socijalno isključeni

- pojedinci ili skupine koji (više)ne sudjeluju u ključnim procesima društva i smanjuju svoje društvene kontakte
- članovi društva koji:
  - **ne mogu (a željeli bi)** participirati u normalnim aktivnostima društva
  - onemogućeni čimbenicima izvan njihove kontrole

NEZAPOSLENOST - ključna varijabla socijalne isključenosti

People at risk of poverty or social exclusion

(in million persons, EU-28, 2018)

Note: 2018 estimated data.

Source: Eurostat (online data code: ilc_pees01 and ilc_peps01)

Što ću biti kad odrastem?

- kakvo je značenje posla u životu pojedinca?
- suvremeno društvo uređeno na način da posao predstavlja jedan od središnjih aspekata ljudskog života

Funkcije zaposlenja

- Ekonomska
- Socijalna
- Psihološka
- Izvor identiteta

Dugotrajna nezaposlenost

- može biti psihološki destruktivna
- gubitak zaposlenja = među 10 najstresnijih životnih događaja

Psihološka dobrobit pojedinca

- mogućnost kontrole
- mogućnost upotrebe vještina
- ciljevi i izazovi koje pred nas postavlja okolina
  - raznolikost i dinamičnost
    - jasnoća okoline
    - dostupnost novca
      - fizička sigurnost
      - socijalni kontakti
      - položaj u društvu

Kako utječe nezaposlenost?

- pretpostavka da gubitak posla ograničava pristup ovim značajkama
  - negativne posljedice po psihičko i fizičko zdravlje
- postojanje drugih resursa ili poticaja okoline mogu potencijalno nadoknaditi izgubljene prednosti posla
  - ne mora biti efekata na zdravlje

Razlike

- među nezaposlenima postoje razlike u stupnju u kojem osjećaju negativne posljedice nezaposlenosti
- moguće djelovanje:
  - zaokupljenosti radnom ulogom
  - raspolaganje kapacitetima za suočavanje
  - kognitivne procjene
  - strategija suočavanja
  - ljudskog kapitala
  - demografskih čimbenika

Posljedice nezaposlenosti na dobrobit pojedinca

- sniženo samopoštovanje
- psihički nemir
- anksioznost
- depresija
- nezadovoljstvo životom
- percepcija povećanog financijskog napora
- pesimistično gledanje na budućnost
- društvena izolacija
- gubitak pozitivnog statusa u društvu koji donosi plaćeni posao
- postaju objektom različitih predrasuda
- osjećaj stigmatiziranosti

Ali...

- upravo osobe s *nižom* razinom psihičkog zdravlja prve pronalaze novi posao
  - objašnjenje: slabiji kapaciteti suočavanja sa situacijom koja se interpretira ugrožavajućom mogu dovoditi do prihvaćanja manje poželjnih i kvalitetnih poslova
- osobe boljeg psihičkog zdravlja i s boljim resursima za suočavanje vjerojatno će duže ustrajati u potrazi za kvalitetnijim radnim mjestom

Socijalna podrška – zaštitni faktor

- uključuje puno više od same prisutnosti drugih ljudi - obuhvaća odnose u kojima se razmjenjuje emocionalna podrška, povratne informacije, upute, pomoć i vrijednosti
- manjak socijalne podrške izlaže osobe povećanom riziku za pojavu različitih fizičkih i psihikih poremećaja
- kritična skupina nezaposlenih upravo ona s manjom socijalnom podrškom

Područja djelovanja

- podrška i pomoć socijalno isključenim osobama
- smanjivanje rizika za socijalnu isključenost

Osobe s invaliditetom

Razumjevanje

Uvažavanje

Lokalno partnerstvo

Socijalna inkluzija

Socijalizacija

Mladi

Projekti

Jednakost

Socijalna ugroženost

Prihvatanje

POVEĆANJE
ZAPOŠLJIVOSTI LJEČENIH OVISNIKA

PROJEKT
P U Z Z L E

Inkluzivno volonterstvo

- inkluzivno volontiranje naslanja se na koncept socijalne inkluzije - podrazumijeva uključivanje osoba iz društvenih skupina u riziku od socijalne isključenosti u aktivno i ravnopravno sudjelovanje u društvenom, kulturnom, ekonomskom i pravno-političkom životu
- najzastupljenije skupine inkluzivnih volontera u organizacijama:
  - dugotrajno nezaposlene osobe srednje životne dobi (55,7%),
  - osobe s invaliditetom (44,3%),
  - starije osobe i umirovljenici (38,6%).
  - nešto manje zastupljeni: pripadnici nacionalnih manjina, seksualne manjine, maloljetne osobe, osobe s nižim stupnjem obrazovanja
  - najmanje zastupljeni: beskućnici (4,3%), bivši prijestupnici (4,3%) i bivši ovisnici (2,9%)

*primjeri inkluzivnog volontiranja korisnika odgojnih domova u Hrvatskoj

Podrška i osnaživanje za mlade nezaposlene žene

- u sklopu projekta Za rad spremne
  - ciklusi **radionica podrške i osnaživanja za mlade nezaposlene žene** u dobi od 18 do 30 godina, koje su van sustava obrazovanja
  - Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje (CESI) izdao priručnik namijenjen svima koji/e žele provoditi radionice s mladim nezaposlenim ženama u svrhu poboljšanja njihovih vještina i mogućnosti u traženju posla

<https://www.libela.org/razgovor/6372-predrasude-koje-trebamo-razbijati-u-svijetu-rada/>

Otklanjanje predrasuda

- „posao mogu naći samo ako imam vezu”
- „ne mogu naći posao jer nemam radnog iskustva”
- „intervjuer će dati sve od sebe da mi pokaže da nisam dobar kandidat”
- ...

Otklanjanje predrasuda

- „žene više vremena provode na bolovanjima i roditeljskim dopustima nego na poslu”
- „zapošljavanje osoba s invaliditetom za poslodavce predstavlja veći trošak nego korist”
- „starije osobe nisu sposobne usvojiti nova znanja i vještine potrebne za rad”
- „zapošljavanje osoba drugačije seksualne orijentacije unosi nelagodu među ostale zaposlenike”
- „dugotrajno nezaposlene osobe ulažu manje napora u pronalasku posla da bi produžile razdoblje u kojem ne moraju raditi”

Poboljšanje mentalnog zdravlja

- psihološka prva pomoć
- stručna podrška i liječenje

PRISTUPI

